

Лісовська Н. В.

Войтко С. В.

доктор. економ. наук, доцент

Національний технічний університет України «КПІ»

**ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ СВІТОВИХ ЦІН НА ЗОЛОТО ТА ЇХ
ВПЛИВ НА ІНДЕКС ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ
ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ У КРАЇНАХ АСЕАН З
УКРАЇНОЮ**

**STUDY OF THE DYNAMICS OF WORLD PRICES FOR GOLD AND
THEIR IMPACT ON THE INDEX TRADE HIGH-TECH PRODUCTS IN
THE ASEAN COUNTRIES OF UKRAINE**

Розглянуто золотовалютні резерви країн Південно-Східної Азії та України, визначено їх місце в світі. Проаналізовано інноваційну політику даних країн, етапи розвитку та їх особливість. Проведено аналіз міжнародної торгівлі високотехнологічної продукції між Україною та членами АСЕАН (Сінгапуром, Індонезією, Малайзією, В'єтнамом та Таїландом) протягом 2004 – 2012 років. Виявлено країни, в яких частка експорту в загальному обсязі експорту промислової продукції складає більше ніж 50 %, що є найкращими показниками в світі. Визначено один із факторів, який безпосередньо впливає на високотехнологічний сектор, а так, у свою чергу, і на торгівлю товарами високих технологій. Досліджено світові ціни на золото та їх можливий вплив на індекс торгівлі високотехнологічної продукції з Україною. Доведено, що золотовалютні резерви відіграють значну частину в економіці країн Південно-Східної Азії та впливають на розвиток даних країн. Проведено кореляційний аналіз між світовими цінами на золото та зовнішньою торгівлею ВТП.

Рассмотрены золотовалютные резервы стран Юго-Восточной Азии и Украины, определено их место в мире. Проанализированы инновационную политику данных стран, этапы развития и их особенность. Проведен анализ международной торговли высокотехнологичной продукции между Украиной и членами АСЕАН (Сингапуром, Индонезией, Малайзией, Вьетнамом и Таиландом) в течение 2004-2012 годов. Выявлено страны в которых доля экспорта в общем объеме экспорта промышленной продукции составляет более 50%, что является лучшими показателями в мире. Определены один из факторов, который непосредственно влияет на высокотехнологичный сектор, а так, в свою очередь, и на торговлю товарами высоких технологий. Исследованы мировые цены на золото и их влияние на индекс торговли высокотехнологичной продукции с Украины. Доказано, что золотовалютные резервы играют значительную часть в экономике стран Юго-Восточной Азии и влияют на развитие данных стран. Проведен корреляционный анализ между мировыми ценами на золото и внешней торговлей ВТП.

Considered reserves of Southeast Asia and Ukraine, determines their place in the world. Analysis of innovation policy of these countries, the stages of development and their

characteristics. The analysis of international trade of high-tech products between Ukraine and the members of ASEAN (Singapore, Indonesia, Malaysia, Vietnam and Thailand) during 2004-2012 years. Found the country in which the share of exports in total exports of industrial products is more than 50%, which is the best performance in the world defined one of the factors that directly affect the high-tech sector, and so in turn and on trade in goods and high technology. The main world gold prices and their impact on the index of high-tech products trade with Ukraine. Proved reserves that play an important part in the economies of Southeast Asia and affect the development of these countries. A correlation analysis between world prices for gold and trade high-tech products

Ключові слова: резерви, запаси, торгівля, золото, високотехнологічна продукція, експорт, імпорт.

Вступ. Дослідження динаміки макроекономічних показників та їхнього впливу на індекси зовнішньої торгівлі, у тому числі й на високотехнологічну продукцію є важливою науковою проблемою та має суттєве практичне значення. Значну роль у зовнішній торгівлі відіграють міжнародні організації. Так, з моменту заснування АСЕАН у 1967 р., дане регіональне угруповання країн показує себе як один з найбільш динамічно розвиваються регіонів світу, для якого характерні високі та стійкі темпи економічного зростання. У 2008 році в середньому по АСЕАН темпи зростання ВВП становили 4,4 %, що перевищує загальний світовий показник. Також за оцінками експертів, дані країни входять у 20 країн з найбільшими золотовалютними резервами в світі. Одним з основних векторів політики країн Південно-Східної Азії стає розвиток саме високотехнологічного сектору.

Постановка завдання. Завданням дослідження є вивчення золотовалютних резервів членів АСЕАН та України. Аналіз динаміки світових цін на золота та дослідження її впливу на торгівлю ВТП України з країнами Південно-Східної Азії.

Методологія. Теоретичну основу дослідження складає системний підхід до дослідження інноваційної політики у визначених країнах. Методологічну основу становить метод експертних оцінок, методи порівняння, узагальнення та систематизації.

Результати дослідження. У даний час країни АСЕАН поступово стають експортерами наукомісткої та високотехнологічної продукції, одночасно підвищилося їх значення як ринку збуту наукомісткої продукції. Частка високотехнологічного експорту в загальному обсязі експорту промислової продукції складає в Філіппінах – 64 %, Сінгапурі – 59 %, Малайзії – 55 %, що є найкращими показниками в світі. Статистика показує, що сьогодні експорт електроніки на світові ринки становить приблизно 10 % ВВП усіх країн Азії, причому 50 – 70 % цього експорту складають комп'ютери та напівфабрикати, вироблені в країнах АСЕАН.

В останнє десятиліття явно простежується інноваційний вектор у реалізовується економічної стратегії найбільш розвиненими країнами цієї регіональної угруповання. На першому етапі в даних країнах здійснювався перехід до експортно-орієнтованим галузям обробної промисловості, на основі використання імпортованих технологій. Потім, на другому етапі – до розвитку наукомістких галузей, чия продукція використовувалася як для модернізації власного виробництва, так і для експорту [1].

Безпосередньо існує низка факторів, які впливають як на виробництво, так і розробку високотехнологічних товарів, а в подальшому і на експорт та імпорт. Такими фактори можуть бути: економічні, соціальні, політичні, екологічні та інші. Розглянемо одним із економічних факторів такий як ціна на золото (табл. 1).

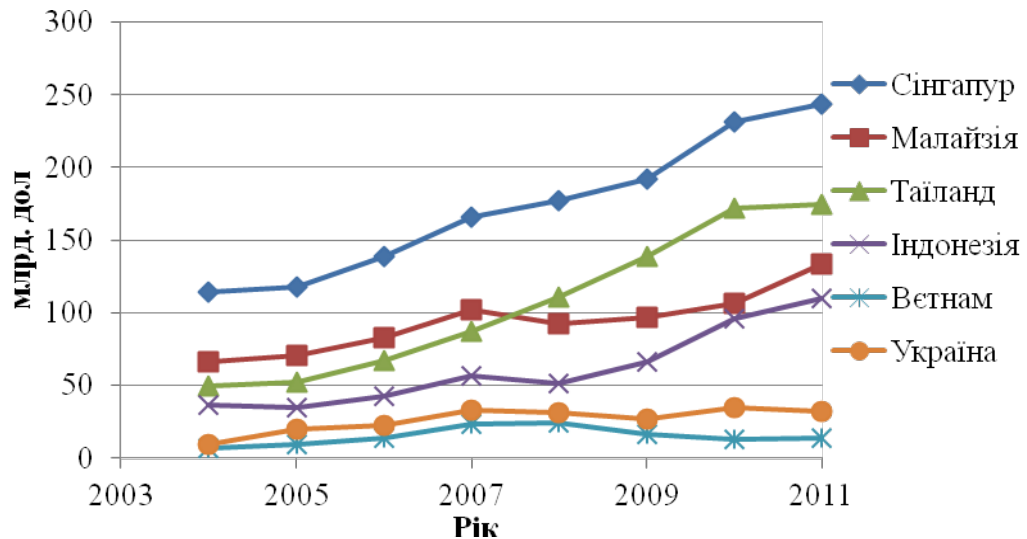
Таблиця 1

Динаміка цін на золото на світовому ринку за трійську унцію в дол. з 2004 по 2012 рік [2]

Рік	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
№	1	2	3	4	5	6	7	8	9
P_{золото}	408,2	428,8	612,91	704,19	880,47	981,22	1232,56	1567,95	1677,75

З 2004 року по 2012 рік спостерігалась загальна тенденція зростання цін на золото, проте в 2012 році відбулось незначне зростання ціна на золото, однією з причин стала економічна криза в Греції. За 8 років ціни на золото зросли більш ніж у 4 рази.

У 2012 році Індонезія вважалася восьмим крупним виробником золота. У провінції Папуа (Індонезія) знаходиться запаси золота оцінені в 48 млн. тонн, що є найбільшими в світі. Також у 2012 році в штаті Саварак (Малайзія) знайдено великі поклади золота, запаси яких оцінені в 50 млн. тонн. До 2012 року В'єтнам часто згадували як країну, жителі якої вважають золото грошима. Золото було засобом обміну і регулярно використовується у цій якості. У В'єтнамі ціни на будинки мали дві ціни – у Донг (місцевій валюті) і золоті. Закон Тьєра (протилежність Закону Грешема: «Добрі гроші виганяють з ринку погані, кожен раз, коли погані гроші майже повністю знецінюються») у дії. З початку 80-х років Таїланд став одним зі світових лідерів у видобутку коштовностей. Особливо знамениті його рубіни і сапфіри. Доцільно провести аналіз золотовалютних резервів даних країн та України (рис. 1).

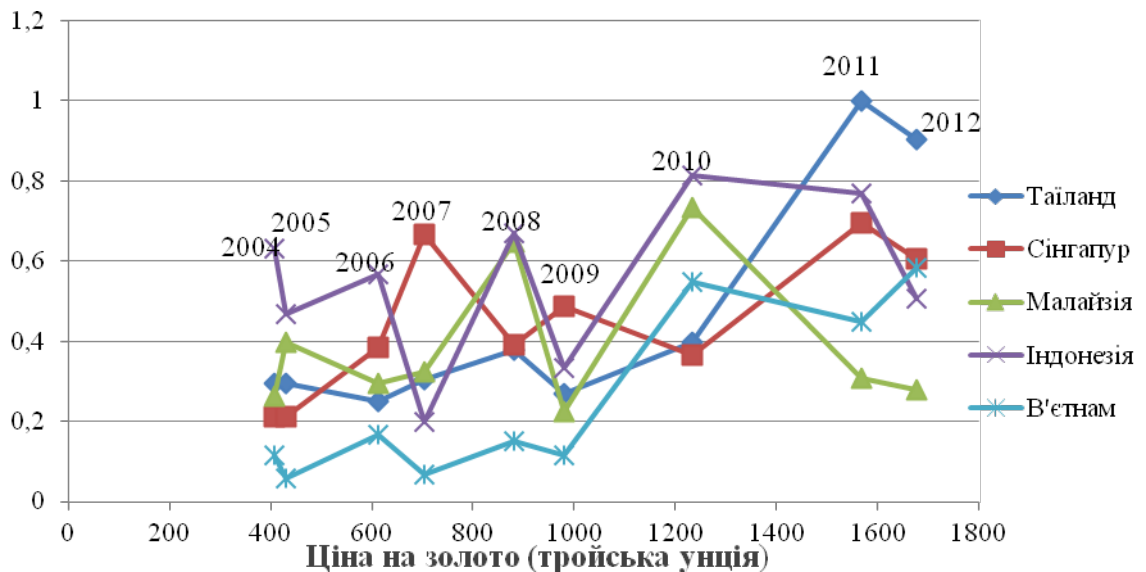

Рис. 1. Тенденція зростання золотовалютних резервів членів АСЕАН та України з 2004р. по 2011 рік у млрд. дол.[3]

Розглядаючи золотовалютні резерви країн Південно-Східної Азії, можна сказати що Сінгапур і Таїланд входять у десятку найбагатших країн світу, Малайзія та Індонезія в двадцятку, а В'єтнам та Україна замикають 50 країн із найбільшими золотовалютними резервами в світі.

Якщо порівнювати зростання золотовалютних резервів даних країн з 2004 року до 2011 року, то Україна, Індонезія та Таїланд збільшили свої резерви більш ніж у 3 рази, а інші країни в 2 рази. Однак, варто врахувати, що Сінгапур і Таїланд накопичив золотовалютні резерви майже на 130 млрд. дол. більше ніж у 2004 році, коли Україна лише на 22 млрд. дол., а В'єтнам тільки на 6,5 млрд. дол.

Існує чітка залежність між світовими цінами на золото за індексом зовнішньої торгівлі між Україною та досліджуваними країнами Південно-Східної Азії. Так кореляція в 0,8 спостерігається у В'єтнамі та Таїланді, вона близька до 1, можна зробити висновок, що при зростанні цін на золото так само в цих країнах буде зростати експорт та імпорт високотехнологічної продукції. Менша кореляція характерна для Сінгапура та Індонезії в 0,70 та 0,41 аналогічно, та найменше в 0,16 у Малайзії, що можна сказати про низьку залежність між цінами на золото та зовнішньою торгівлею, проте вона існує, однак якщо враховувати той фактор, що на території даної країни в 2012 році знайшли найбільші поклади золота, можна зробити висновок, що кореляція зросте. Отже, можна зробити висновок що золотовалютні резерви відіграють значну частину в економіці даних країн, тому варто проаналізувати вплив цін на золото від торгівлі ВТП (рис. 2).

Рис. 2. Індекс зовнішньої торгівлі ВТП України з країнами Південно-Східної Азії залежно від світових цін на золото з 2004 року по 2012 рік [3; 4]

На даному рисунку можна спостерігати залежність зовнішньої торгівлі країн Південно-Східної Азії з Україною та світових цін на золото.

Індекс зовнішньої торгівлі у В'єтнаму, Сінгапуру та Таїланду в 2005 році залишився на рівні 2004 року. Однак у Індонезії він впав на 0,1, а в Малайзії навпаки зріс. До 2007 року значних змін у зовнішній торгівлі не відбувається, однак ціна на золото стрімко зростає.

У 2008 році зовнішня торгівля ВТП у Таїланду та Сінгапуру встановлені на одному рівні, а показники Малайзії та Індонезії одночасно роблять стрибок майже в тричі. Різке збільшення відбувається у 2010 році у В'єтнамі, Малайзії та Індонезії, в яких паралельно та одночасно збільшується індекс зовнішньої торгівлі в 2,5 рази, у той час як ціни на золото зростають на 25 %.

Не характерним став 2011 рік, коли ціна на золото досягла рекордного зростання за 8 років майже в 30 % і становили 1567,95 дол. за трійську унцію. Індекс зовнішньої торгівлі у Таїланді вперше за всі роки становив 1, якщо раніше він не перевищував 0,4. Так, Сінгапур повернувся на рівень 2007 року, Малайзія сягнула майже найменшого значення, понизивши свої позиції майже в 4 рази. Відчутних змін у торгівлі з В'єтнамом не відбулось. Так, як у 2012 році ціни на золото зросли не суттєво, можна спостерігати схожу ситуацію торгівлі ВТП країн Південно-Східної Азії з Україною, яка значно не змінилась. Індекс зовнішньої торгівлі ВТП у даному році майже у всіх країн зменшився на 0,1 – 0,2 п.п.

Висновок. Проаналізувавши залежність міжнародної торгівлі високотехнологічної продукції деяких країн АСЕАН від світових цін на

золото, можна прийти до висновку, що залежно від того, як і на скільки змінювались ціни на золото, так само, у певній пропорції, змінюється й індекс зовнішньої торгівлі. А загалом, на основі дослідження доведено, що характер зовнішньої торгівлі у країнах Південно-Східної Азії достатньо схожий.

Наукове значення дослідження полягає у тому, що інноваційний розвиток у нових індустріальних країнах суттєво залежить від кон'юнктури валютних ринків та золотовалютних запасів. *Практичне значення* результатів дослідження можливо використати при формуванні стратегії інноваційного розвитку національної економіки на основі врахування валютної та золотовалютної складових. Особливе значення мають золотовалютні резерви та можливість їх поповнення в майбутньому, що спричинить розвиток взаємовигідної торгівлі з Україною.

Науковою новизною є методичний підхід до здійснення комплексного дослідження світових цін на золото та оцінювання їх впливу на індекс зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією у країнах Південно-Східної Азії з Україною.

Подальших наукових досліджень потребує аналіз динамічних характеристик зміни структури золотовалютних запасів та оцінювання впливу їх обсягу на макроекономічні показники України, зокрема на розвиток експорту високотехнологічних товарів.

Література:

1. Асоціація держав Південно-Східної Азії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.asean.org/>
2. Всесвітня рада з золота [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gold.org/investment/statistics/gold_price_chart/
3. Світовий Банк. Розділ: статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org/indicator/FI.RES.TOTL.CD>
4. Державна митна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.customs.gov.ua
5. Кизим М. О. Високотехнологічний сектор економіки України та країн світу: стан і тенденції розвитку / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко, В. І. Чередник // Науковий журнал «Проблеми економіки». – 2009. – № 3. – С. 3 – 17.
6. Медведкина Е. А. Мировой рынок золота в условиях развития глобальной финансовой системы. // Е. А. Медведкина, Э. М. Нестеренко / Економічний простір. – 2008. – № 12/1. – С. 5 – 14.
7. Ярыгина А. Мировой рынок золота // А. Ярыгина / – М.: Институт Финансовых Исследований, 2009. – 16 с.